

Tiedon luo -podcast, jakso 14: Yhdessä kohti pilviä

[musiikkia]

Henni: Organisaatiot ja yritykset ympäri maailmaa hyödyntää pilvipalveluita enemmän kuin koskaan aiemmin. Mitä pilveen siirtymisellä tavoitellaan liiketoiminnan kannalta? Sanotaan, että organisaation strategiassa pitää huomioida teknologia uudella tavalla. Mitä se tarkoittaa? Millaista osaamista pilvimaailmassa tarvitaan ja mistä pilvisiirtymässä oikeastaan on kysymys?

[musiikkia]

Podcastin mainospiikki: Tiedon luo, keskustelua tulevaisuuden työelämästä ja johtamisesta. Ajankohtaisten ilmiöiden äärelle kuulijat johdattaa Henni Purtonen.

[musiikki jatkuu hetken ja loppuu]

Henni: Tervetuloa teknologia johtaja Juha Vuojärvi Verohallinnosta ja pääarkkitehti Esko Kaarlonen Valtiokonttorista.

Juha: Kiitokset.

Esko: Kiitos.

Henni: Te olette olleet tiiviisti mukana kehittämässä pilvipalveluita valtionhallinnossa, mikä on ollut teille tärkein oppi tähän astiselta pilvimatkalta?

Juha: Yhteistyön korostuminen eli kukaan ei osaa asioita yksin ja ainakin Verohallinnossa niin sekä talon sisällä eri yksikköjen välistä yhteistyötä on tarvittu. Kuten sanoit, tämä on uusi asia ollut pitkään, kehittyä todella nopeasti ja voimakkaasti. Eli tämä talon sisäinen oppiminen eri henkilöiden toimesta, myös eri teknologia toimittajan kanssa käytävät keskustelut ja sitten ihan samalla tavalla valtionhallinnon sisällä käytävät keskustelut. Ja eri porukoiden kanssa. En puhu siis pelkästä teknisestä osaamistarpeesta vaan myös esimerkiksi lainsäädännön vaatimusten ymmärtämistä ja vastaavista.

Esko: Joo tuo on tosi hyvä yhteistyön tärkeys ja se on ollut oppi meillekin tärkeä. Mutta sitten se, että oppii jatkuvasti uutta. Se on ollut, sillä tekemisellä oppii, että se on ollut sitä, ei voi paperista ja ihmisten kirjoista lukea. Se on sellainen tärkeä, että sitä pitää kokeilla ja tehdä yhteistyötä muiden kanssa, kumppaneiden kanssa. Se on ollut se tärkein oppi, että kannattaa tehdä ja tutustua erinäköisiin lähteisiin. Ja sitä kautta.

Juha: Ehkä tuohon jos jatkaa niin tavallaan nämä yhteiset opit ja parhaiden käytäntöjen jakaminen, se on hyödyttänyt tosi paljon. Ainakin veroa ja valtionhallinnossa nyt korostettu paljon. Eli miten viedään yhteistyötä eteenpäin ja pidetään siitä kiinni. Ei tehdä kertaluontoisia toteutuksia vaan niin, että tämä olisi jatkuvaa.

Henni: Verohallinto on yksi pisimmälle palveluja digitalisoineista toimijoista Suomessa ja se näkyy muun muassa siinä, että Verohallinto on tällä hetkellä yksi suurimmista pilven hyödyntäjistä julkisella sektorilla. Kun me kehitetään palveluja, kehitystyössä pitää tietysti huomioida iso joukko

erilaisia asioita aina lainsäädännöstä, asetuksista, määräyksistä, muihin ohjeisiin ja suosituksiin. Tietysti tietoturva unohtamatta. Juha, miten te olette tulkinneet lainsäädäntöä pilvipalveluiden käyttöä koskevia linjauksia ja kuinka isossa merkityksessä tämä yhteistyö on ollut näiden linjausten tulkinnessa?

Juha: Tuota varmaan se pilvimatka on meillä alkanut vajaa kymmenen vuotta sitten ja kuten tuossa aiemmin puhuttiin, niin tämä on kehittynyt koko ajan. Ja näkisin itse sen, että pilvipalvelut ei sinällään eroa mistään muusta. Eli lainsäädännön vaatimukset kohdentuu hyvin paljolti samaan kaikissa muissakin, puhutaan me sitten pilvi- tai on-premi -vaatimuksista. Eli samankaltaisia asioita pitäisi selvittää silläkin puolella. Eli tavallaan ehkä ne poikkeamat sieltä on osittain itsestäänselviäkin niin, että missä se palvelun tuotanto tapahtuu, säilyykö se Suomessa, EU:ssa, ETA-alueella tai näiden ulkopuolella. Ja nämä poikkeamat tähän perinteiseen palvelutuotantoon, nämä on varmaan isoimpia. Että havaitaan ne poikkeamat jos niitä on ja kirjataan ne ylös, seurataan niitä ja sitten pidetään ajantasalla se dokumentaatio. Ei mitään tällaista kertaluonteista, pistomäistä vaan jatkuva seuranta näissä, että pysytään lakien ja asetusten määräysten sisällä.

Henni: Esko, kerrotko sä vielä vähän tarkemmin mihin nämä pilvipalvelu-linjaukset perustuu? Valtiovarainministeriö oli päivittänyt viime vuonna näitä julkishallinnon pilvipalveluista tehtyjä linjauksia. Eli kun puhutaan siitä, että miten esimerkiksi julkisen hallinnon organisaatioiden omistamaa tietoa voidaan käsitellä sitten täällä pilvipalveluissa, niin kertoisitko vähän tästä taustaa vielä?

Esko: Joo, sehän perustuu, kuten sanottu on nyt päivitetty eli 2019 julkaistiin edelliset pilvipalvelu-linjaukset ja niitähän lähdettiin päivittämään parisen vuotta sitten. Perustettiin tällaiset pilvipalveluryhmät ja sitten kokonaisturvallisuusryhmä. Ja sen ideana oli, että saadaan pilveä kehitettyä ja vietyä eteenpäin julkishallinnossa ja valtionhallinnossa erityisesti. Ja nyt ollaan käyty tätä työtä ja se perustuu näiden meidän virastojen toimintaan. Eli meidän eri virastojen parhaisiin käytäntöihin ja oppeihin mitä meillä on ja niitä on nyt kirjattu yhteen ja viety sitten koko meidän valtionhallinnon tasolla ja sitä kautta. Siihen se perustuu. Sitten me ollaan käyty hyvin vahvasti yhteistyötä valtionvarainministeriön julki-ICT:n kanssa ja sitten meillä on ollut nämä pilvipalveluryhmän, strategiaryhmän tietty ryhmä ja sitten cyberturvallisuuskeskus ja sitten tietosuojavaltuutetun toimisto. Sillä työryhmällä ollaan viety näitä eteenpäin. Ja vahvasti haettu sitä kommentointia näiltä eri toimijoilta.

Henni: Puhuit siitä jatkuvasta oppimisesta niin minua kiinnostaa kuinka ehkä erilaisia oppeja eri organisaatiosta on tullut kun puhutaan kuitenkin eri hallinnonaloilla varmasti on erityyppisiä tehtäviä ja toimenkuvia. Onko niissä ollut eroja vai onko ne olleet hyvin samankaltaisia?

Esko: No siis pääosin on ylätasoa haasteet on samanlaisia, että mistä lähdetään liikkeelle, miten sitä lakia tulkitaan ja suosituksia ja näitä. Mutta kyllähän siinä tulee eroa vahvasti siitä, että ketkä on ehtineet käyttää. Kuten Arto on KEHA-keskukselta on puhunut näistä, että on 2014 Verohallinto on aloittanut. Ne ketkä on aikaisemmin käyttäneet, heiltä on tietysti enemmän sellaista käytännönoppia ja ketkä kokeilee niin on vähän enemmän sellaista tavallaan lukemisen kautta opittua tietoa. Siinä on erot ehkä mitä on.

Juha: Jos jatkaa tuohon mitä Esko nosti hyvin esille, ehkä se suurin oppi on ollut siitä, että miten me on tulkittu samoja asioita erilailla ja mihin ne on perustunut. Ja se on ollut sellaista tavallaan suosituksen, lainsäädännön, ohjeiden läpikäymistä yhdessä. Mihin se perustuu se tulkinta jossain

tietyssä asiassa. Tämä on ollut yksi iso avaja niille keskusteluille ja sen linjausten ja periaatteiden täsmentämiselle myös, että mitä siellä on tarkoitettu versus mitä on tulkittu. Ja tämä on selkeyttänyt hirveän paljon sitä tilannetta.

Esko: Oikeesti tuo on äärimmäisen tärkeää. Kun meillä on niin paljon ohjeistuksia ja muuta tulkintaa, hyviä käytänteitä niin miten niitä sitten yhdessä. Se on vähän sellaista pelikirjaa, että kun ollaan yhteistä valtionhallinnon konsernia niin meidän pitää olla samalla pelikirjalla, vähän kuin joukkue. Juostaan samaan suuntaan eikä joku erisuuntiin niin se on ollut sellainen yksi iso oppi. Sitä tarvitaan ja pitää olla, tietysti pilvipalvelulinjauksilla ensisijaisesti haettukin, että on yhteistä visiota siihen etenemiseen.

Henni: Eli yhteinen visio ja edellytykset käyttää pilvipalveluita on olemassa ja on myös löytynyt näitä ratkaisuja pilviteknologian hyödyntämiselle. Monissa virastoissa ehkä kuitenkin vielä pohditaan, miten niitä asioita sitten viedään eteenpäin käytännössä, olenko ymmärtänyt oikein?

Juha: Kyllä se varmaan se käytäntö on just näin ja ei se varmasti ole niin, että nämä periaatteet ja linjaukset kertalaakista korjaa kaiken ja tarjoaa selkeyden. Vaan sitten se työ jatkuu siinä, että tavallaan yhdessä yritetään miettiä niitä mitkä on seuraavat askeleet. Tai korjaavat, selkeyttävät toimenpiteet, jotka vie sitä seuraavaa askellusta ihan käytännössä eteenpäin ja tätä työtä viedään nyt eteenpäin muun muassa tässä operatiivisessa ryhmässä, jota valtionhallinnossa kehitetään. Mitkä ne käytännön asiat on, joita tulisi selkeyttää ihan niin kuin pilvipalveluiden vaikka turvallisuuden osalta. Että tekemällä näin, vastaat tähän vaatimukseen.

Esko: Tässä oikeastaan on se oppi, että tietysti kun käytetään, löydetään se yhteinen toimintatapa ja sitten vastataan niihin mitä eri virastoilla on. Että se on oikeastaan kanssa se, että eri virastot vähän erilaisia niin se kulttuurin muutos mikä on ruvettu tekemään meilläkin, niin se tarvitaan jokaisessa virastossa, miten vastataan niihin vaatimuksiin missä on. Eri toimijoilla ja virastoilla on erilaisia palveluita, että miten tuotetaan heille sitä tarvittavaa lisätietoa, jotta he pystyvät perustelevaan miksi tiettyjä palveluita toteutetaan tietyllä lailla, teknisesti sekä prosessin- että palvelun näkökulmasta. Se täyttää ne eri vaatimukset ja suositukset sillä kyseisellä toimialalla.

Henni: Aivan. No hei, pilvipalveluiden hyödyntämiseen liittyen kävin haastattelemassa KEHA-keskuksen teknologiapäällikkö Arto Saranpäättä. KEHA-keskus eli ELY-keskuksen ja TE-toimiston kehittämis- ja hallintokeskus. Nojaa omassa tietojärjestelmäkehityksessä vahvasti pilviteknologiaan. Sen takia minua kiinnosti tietää, että millaisia hyötyjä he lähtivät hakemaan omaan toimintaansa näiden pilvipalveluiden kautta? Kuunnellaan seuraavaksi pätkä tästä haastattelusta.

Arto: Pilvipalveluiden kehittäminen muuttaa organisaatiota ainakin kolmella tapaa. Etenkin kysymys on kulttuurimuutoksesta ja pilvipalvelut mahdollistaa aidosti siirtymisen ketterän ja kokeilevan kulttuurin palvelun kehittämiseen ja tuottamiseen. Ja noista nousee kolme keskeistä hyötyä. Ensinnäkin liiketoimintaan saadaan käyttöön nopeammin ratkaisuja kuin aikaisemmin. Sitten toiseksi ratkaisut ovat osuvampia ja sisältävät vain niitä asioita, joita liiketoiminta tarvitsee. Ja hukkaa syntyy niin sanotusti vähemmän. Sitten kolmanneksi kun pilvipalveluihin ei tarvitse sitoa osaaajia ja rahaa sen IT-infran rakentamiseen ja sen elinkaaren hallintaan. Sitä vapautuu työpanosta ja rahaa on suoraan varsinaiseen kehittämiseen. Ja noilla kolmella tapaa saadaan suuriakin muutoksia, on mahdollista viedä.

Henni: Minkälainen visio teillä Kehäkeskuksessa on ollut näiden pilvipalveluiden kehittämisen?

Arto: Joo, yhteinen virastotasoinen visio tekee mahdolliseksi pilvipalveluihin siirtymisen ja sen myötä myös sitten niiden edellä mainittujen hyötyjä ja niitä voidaan saavuttaa hyvinkin ketterästi. Ja sitten tää meidän visio vuonna 2014 kun lähdettiin kohti pilveä ja siinä lähti rakentamaan visiota. Se keskeinen sanoma oli, että kaikki ne työkuormat mitä me voidaan viedä pilveen niin ne viedään sinne. Ei ole lainsäädännöllistä tai mitään juridista estettä. Ja sitten toi tavoite on ohjannut meidän tekemistä vahvasti ja sisältyy toisaalta taas ripaus realismia ja sen järkevyyttä kannattaa tuon suhteen huomioida. On tietynlaisia työkuormia ja palveluita, joita ei kannata viedä pilveen tai niiden siirtäminen on hidasta ja tiedetään, ettei sillä saavuteta liiketoimintahyötyjä. Meidän näkökannalta me ollaan kauan vielä tällaisessa hybridiympäristössä, jossa hyödynnetään laaja-alaisesti eri palvelualustoja.

Henni: Mulle jäi päällimmäiseksi mieleen ajatuksena se, että pilvipalvelut ei ole ainoastaan teknologiaa vaan tapa toimia mikä tuli tässä meidän keskustelussakin jo aiemmin esille ennen kuin kuunneltiin Arton ajatuksia pilvipalveluista. Minkälaisia nostoja te tekisitte Arton kommentin pohjalta?

Esko: No se on oikeastaan sitä, että se nimenomaan korostaa sitä yhteistyötä. Ennen kun paljon järjestelmät on perustunut tällaiseen monoliittisiin ja yksittäisiin kokonaisuuksiin missä on ollut integraatiota, teknologian välissä. Nyt se on, ne prosessit ja palvelut menee niinkun yhteen liittyä ja on kokonaan sitä yhteistyötä. Se on ens alkuun ollut paljon virastoissa itsessään, mutta kyllä paljon vaaditaan poikkihallinnosta yhteistyötä ja se on hyvä sitä kulttuuria tehdään ihan monellakin tasolla yhteistyötä. Se on se tietohallinto ja liiketoiminta yhdistyy ja eri toimijat yhdistyy siinä prosessissa, se on se. Ja sitten ehdottomasti yhtenä tärkeänä on se, että ne kumppanit, ne palvelun tuottajat, jotka tuottaa sitä palvelua. On se sitten Valtori näin keskeisenä Valtorin palveluntuottajana. Mutta myös ne kumppanit kuten on Microsoft, (--) [13:08] Suomessa mitkä tuottaa palveluita. Niiden kanssa tehdään läheistä yhteistyötä, jotta saadaan kehitettyä se yhteinen hyvä palvelu ja yhteinen hyvä toimintamalli.

Henni: Kuinka helppoa on ollut löytää sellainen yhteinen sävel kun puhutaan, että tullaan aika erilaisista ehkä lähtökohdista ja sitten on varmasti eri näkökulma siihen palveluiden kehittämiseen?

Esko: Eihän se nyt ihan helppoa ollut, kyllähän siinä paljon sellaista kulttuurin muutosta. Nykyään se on aika paljon helpompaa, että kaikkialla on ehkä sellainen ajatuskin, että lähdetään siitä asiakaslähtöisestä kehittämisestä liiketoiminnan kautta. Se on helpommin kehittynyttä ja tietohallinto ja digitaalisten palveluiden kehitys siihen suuntaan. Mutta silloin kun mekin aloitettiin valtiokonttorista matkaan 2018 niin pilvipalvelut oli uutta ja toimintamallikin oli vähän uutta. Ettei lähdetty ihan sieltä asiakastarpeista vaan lähti teknisistä, tuotetaan mahdollisimman hieno tekninen palvelu. Mikä ei välttämättä ole se ydin jos tuotetaan asiakaslähtöistä palvelua.

Henni: Niin, pilvipalvelut on viime vuosina muuttaneet julkishallinnon tapaa kehittää palveluita kansalaisille ja yrityksille. Ja teknologia on tänä päivänä merkittävä osa sitä asiakaskokemusta myöskin, että kuinka käyttäjäystävällisiä erilaiset palvelut on ja miten niihin asiakastarpeisiin, jotka usein voi olla aika muuttuviakin kun yhteiskunta muuttuu, asiakkaan tarpeet muuttuu. Miten niihin voidaan reagoida niin sanotusti reaaliajassa ja tarjota sitten niitä parhaita ratkaisuja eri tilanteisiin? Ja toki jos miettii nyt tätä meidän maailmaa viime vuosina niin monia palveluita pitää pystyä myös tuottamaan esimerkiksi erilaisissa kriisitilanteissa. Ja kun me puhutaan digitaalisten palveluiden

kehittämistä niin miten pilvipalveluiden käyttöönottoa ja palvelun ylläpitoa kannattaa lähteä suunnittelemaan?

Juha: No ehkä jos miettii koko palvelumuotoiluketjua, että pilvipalveluissa varmaan se ensimmäinen, löytyykö jo valmis ratkaisu ihan suoraan siihen asiakastarpeeseen eli ei tarvitse lähteä itse kehittämään sitä nollasta vaan ottaa valmis ratkaisu käyttöön ja aika moneen tarpeeseen tällainen varmaan löytyykin. Toki viranomaisella voi olla erillisvaatimuksia, joidenkin muiden osalta. Eli joudutaan räätälöimään. Mutta monesti niissäkin pilvipalveluista löytyy valmiita komponentteja, joita pystytään hyödyntämään tavallaan se ketterä kehittäminen ja tavallaan se palvelun julkaisunopeus on ihan eri luokkaa kun sinne vanhaan konesalimaailmaan rakennettavista mitkä sitten lähdetään laitetilauksista ja erilaisista kilpailutuksista liikkeelle, että saadaan yleensä vaatimusmäärittelyt. Mutta sinällään ohjelmistokehityksessä jos miettii, se on varmaan hyvin samankaltaista asiana, mutta työvälit ja nopeus on aivan erilaisia. Eli nimenomaan se julkaisuputken nopeus ja muutosten mahdollisuus, omasta mielestä on erilaista, helpompaa, nopeampaa ja sitten laajempaa siinä mielessä jos halutaan integroida palveluja niihin tai muokata. Nimenomaan modulaarisuus eli nämä eri komponentit tarjoaa siihen helpomman mahdollisuuden, että miten lähteä laajentaa tai supistaa sitä palveluvalikoimaa.

Henni: Jos puhutaan ajallisesti, että tietysti kaikki tällaiset erilaiset palvelukehittämisprosessit on varmasti aika erilaisia. En tiedä onko sellaista yleistettävää aikakonsepti, onko mahdollista jos haarukoisi vähän, että kuinka pitkästä palvelukehittämisen ajasta me puhutaan verrattuna tähän vanhaan maailmaan kun nyt ollaan siellä pilvimaailmassa. Kuinka paljon sitä nopeutta oikeasti saadaan aikaan?

Juha: Se on varmaan vaikea kysymys siinä, että sanoisin, että tietosuoja, tietoturva, tällaiset perinteiset vaatimukset mitä liittyy molempiin, vie aikaa ja ehkä sitten kun nämä niin sanotut paperiharjotukset on varmistettu ja käyty läpi niin mielestäni se itse ohjelmakehitys, se on nopeeta. Puhutaan päivien tai viikkojen, parhaassa tapauksessa julkaisusykleistä tai muutossykleistä verrattuna siihen, että alkuun odotettiin niitä laitteita kuukausia pahimmillaan. Tavallaan se käyttöönoton hidastuksen poistaminen jo itsessään nopeuttaa kuukausia sitä lähtölaukauksesta maaliin starttia ja ruutulipun heilumista.

Esko: Niin se on varmaan juuri se, ettei sitä voida sanoa tarkkaan, että kuinka paljon joku palvelunkehitys nopeutuu. Mutta ehdottomasti nopeutuu juuri mitä Juha sanoi niin se modulaarisuus, saadaan paljon valmiita komponentteja itsessään, niin saadaan parissa viikossa voidaan saada tuotteita valmiiksi tiettyyn demomalliin ja hyödyntää sitä seuraavassa vaiheessa toteutusta. Oikeastaan se on myös sellainen tietty muutos pilvipalveluissa, ettei enää tavallaan tehdä mitään vuosien projekteja missä hankitaan ensin laitteet ja viedään joku yksittäinen projekti maaliin. Vaan se on tällaista jatkuvaa palvelunkehittämistä ja palveluita kehitetään valmiiksi ja se on myös vähän muuttanut sitä, että tehdään nopeammin pieniä osia ja hyödynnetään aikaisempia ratkaisuja. Tästä tulee oikeastaan se pilvipalvelun hyöty. Pystytään ottamaan valmiita komponentteja aiempien toteutuksia hyödyntäen ja ottaa käyttöön. Sieltä se tulee se nopeus ja sitten oikeastaan mitä paremmin me voitaisiin tekemään tulevaisuudessa yhteistyötä, niin sitä nopeammaksi me ehkä pääsisimme vielä näissä palvelunkehityksissä. Tietysti taas toisena haasteena tulee se, että maailma digitalisoituu koko ajan ja erilaisten teknologisten palveluiden määrä kasvaa niin se tuo omaa haastetta.

Juha: Ehkä tuohon lisäys vielä se, että jos mietitään riskipohjaista kokeilua niin pilvipalvelut tarjoaa tähän paljon paljon kustannustehokkaamman, uuden ideoinnin ja nimenomaan nämä nopeat kokeilut. Onnistuuko joku ja jos ei niin hylätään nopeasti se ratkaisu ilman kovia investointeja ja pitkää tuotekehitystä siinä mielessä. Puhutaan äkkiä muutamien viikkojen tai muutaman kuukauden kokeilusta, sillä saavutetaan enemmän kuin ehkä ennen puolessa vuodessa tai vuodessa näissä kokeiluissa.

Esko: Ja sitten voidaan kokeilla, ennen ei ollut mahdollista kokeilla. Piti valita se joku oikea, ei nyt ehkä oikea, mutta se ratkaisu mikä valittiin. Mutta nyt sitä hyvinkin kokeilee vaikka kolmea, neljääkin eri vaihtoehtoa. Juuri tavallaan sillä kokeilemalla löydetään se, tämä ei toimi, tämä toimiikin. Ja näistä löytyy sitten se yhteinen kokonaisratkaisu. Se on juuri se hienoin, pystytään tekemään se nopeasti ja ottamaan käyttöön kustannustehokkaasti.

Henni: No entä minkälaisia tavoitteita organisaatiot usein asettaa tähän pilvipalveluihin siirtymiselle? Tietysti näitä hyötyjä varmasti lähdetään tavoittelemaan, mutta onko jotakin tällaista, pystyykö yleistämään näistä tavoitteista mitä esimerkiksi valtionhallinnossa on tullut eri organisaatioissa vastaan?

Esko: Kyllä se on mitä tuossa inserteissäkin kuultiin, että on se yhtenäinen visio. Tiettyjä asioita pitää olla, pitää olla sellainen viraston toiminnan visio ja sitten strategiaan kytkee. Vahvasti siihen tavallaan toiminnan strategia, että mitä virastossa kehitetään tai ministeriössä. Se on aika keskeinen osa sitä. Pilvipalvelun niin sanotusti palveluympäristö, alusta tuottaa vaan lisäpalvelua sille liiketoiminnalle. Ei ehkä ole mikään tekninen, että sillä ratkaistaan jotain vaan se tuottaa lisäarvoa. Niin se on sellainen äärimmäisen tärkeä, että mietitään mihin sitä käytetään. Mihin tavoitellaan, sillä on vahva ohjaus siihen, että kaikki tavoittelee tai koko toiminta kehittyy samaan suuntaan.

Juha: Joo kyllä tuossa mitä Esko sanoit niin nimenomaan liiketoiminnan tarpeisiin ihan tämän teknologia-alustan pitäisi tarjota vastauksia. Ehkä mikä se liiketoiminnan tarve on niin yleensä uudet kyvykkyydet käyttöön nopeasti ja siihen pilvi on ihan ehdoton ratkaisu. On-premistä ei niitä ratkaisuja välttämättä enää edes ole saatavilla tai sitten ne ei ole kustannustehokkaita sellaisenaan. Ja sitten ehkä se iso juttu on se tietoturvan tason nostaminen. Jos puhutaan toteutuksista, että ei Suomen valtionhallinnolla tuollaisia rahoja laittaa missään nimessä tietoturvaratkaisuihin kuin näillä isoilla pilvitoimijoilla on. Ja samaa tuotekehitykseen, että ilman muuta tämä on iso kulma mitä sieltä tulee automaattisesti höyrynä.

Henni: Verkkopalveluiden käytössä on aina tiettyjä turvallisuuteen liittyviä riskejä. Niistä puhutaan aika paljon näiden pilvipalveluiden yhteydessä ja uusien riskien tunnistaminen ei välttämättä ole helppoa, mutta sitäkin tärkeempää. Ja toisaalta sitten taas se turvallisuus on mitä näistä pilvipalveluista lähdetään myös hakemaan. Mutta minkälaisia riskejä erityisesti ehkä julkishallinnon näkökulmasta voi liittyä pilviympäristöön? Teknisiä, juridisia, muita riskejä. Mitkä on ne tavoitteet mitä pitää arvioida siinä vaiheessa kun pohditaan siirtymää?

Juha: Joo, nämä on varmaan aika perinteisiä. Tavallaan se, että mitä tietoa sinne pilvipalveluun siirretään, kuka sitä tietoa käsittelee ja missä sitä käsitellään. Eli vastaako ne niihin lainsäädännöllisiin vaatimuksiin ja jos niin mikä on se jäännösriski näiden osalta. Eli tällainen riskipohjainen päätöksenteko korostuu missä tahansa IT-palvelujen käyttöönotossa. En näe pilveä

siinä poikkeuksena. Samat vaatimukset pitäisi olla itseasiassa läpikäyntien osalta jokaisen palvelun käyttöönotossa.

Esko: Joo se on ehdottoman tärkeää, että ne vaatimukset sinällään ei muutu. Siellä tietysti pystytään pilvipalvelun osalta, kehittämään sitä palvelun seuranta ja sitä prosessia itsessään. Siellä pystytään ottaen tietyllä tavalla, miten sitä tuotetaan niin siellä on erinäköisiä policea ja mitä voidaan laittaa jo valmiiksi sieltä käyttöön. Alusta tuottaa ja sitä kautta saadaan sitä ehkä tietoturvaa ja sitä korotettua sen alustan kautta. Mutta sitten joka tapauksessa keskeinen on se, että siinä palvelun ja palvelussa käytettävän tiedon luokittelu ja arviointi, mitä sinne ollaan viemässä, mitä sillä palvelulla on tarkoitus tuottaa. Ja sitten sitä katsotaan näihin lainsäädäntöön ja ohjeistuksiin mitä meillä on. Sitä vasten, sitä kautta syntyy lopulta aina tietoturvallisia, hyviä palveluita.

Juha: Joo ehkä tuossa mitä alkuun puhuttiin, että nämä pilvipalvelut kehittyvät voimakkaasti. Eli nimenomaan se seuranta näistä muutoksista on ehkä se tärkein myös tämän alkuperäisen arvioinnin lisäksi. Eli mitä se prosessi on jokaisella toimijalla, miten pysytään mukana siinä ettei ole kertaluontonen. Se on ehkä se mikä korostuu kaikissa palveluissa.

Esko: Kyllä oikeastaan mitä ollaan viime vuonna huomattu, koko ajan se palvelunkehitys on niin nopeaa ja taustapalvelut, puhutaan vaikka sähköposteista tai tunnetusti Teams-palveluista niin ne muuttuu koko ajan. Ei oikeastaan mahdollista käyttää niitä vanhoja versioita, että niissä tulee aina jotain tietoturva-aukkoja mitä sitten niillä seuraavilla versioilla, miksi niitä päivitetään, on juuri se, ettei pelkästään tule kivoja uusia emojiä tai muita ominaisuuksia sinne. Vaan on tietoturvan näkökulmasta, että kehitetään, niin me saadaan silloin mahdollisimman nopeasti niitä uusia palveluita käyttöön. Tuolla pilvipalvelussa päivittyä käytännössä lähes automaattisesti, ettei tarvitse enää tällaisia asennusketjuja tai asennuspäiviä tehdä vaan se on osa sitä toimintaa se jatkuva kehittyminen.

Henni: Eli se on käyttäjän näkökulmasta helpompaa, ettei tarvitse muistaa enää mikä päivä piti päivittää, että se on automaattista?

Esko: Kyllä, kyllä. Se on sen koko toiminnalle, se tapahtuu automaattisesti.

Henni: Uudet teknologiat ja pilvipalvelut antaa uudenlaisia mahdollisuuksia myöskin uudistaa strategiaa, liiketoimintamalleja ja myöskin sitä asiakaskokemusta ja tuotteiden sijaan puhutaan yhä enemmän palveluista, ohjelmistoista ja tällaisista digitaalisista ratkaisuista. Jos mietin omaa työtä viestijänä, tuntuu, että teknologia on kaikkialla ja koko ajan tulee uusia ohjelmia ja on paljon teknologista asiaa mikä on osa sitä itse työtä myöskin. Miten te ajattelette sitten organisaation strategiasta, kuinka tärkeää on, että se teknologia tuodaan jollain tavalla osaksi myös sitä organisaation strategiaa, että me pohditaan millä tavalla uudet teknologiat voi mahdollistaa toisaalta sitten niitä organisaation strategisten tavoitteiden saavuttamista, että sitten muita tällaisia isoja tavoitteita. Arto puhu tästä yhteisestä virastotaseisesta visiosta muun muassa.

Esko: Joo, sehän on se keskeinen. Puhuttiin myös tässä aiemmin, että pilvipalvelu tai oikeastaan se infrastruktuuri, teknologiainfrastruktuuri mitä tietohallinto tunnetusti aikaisemminkin hallinnoit, se tuotetaan enemmänkin palveluna. Ne teknologiset kyvykkyydet tuotetaan sinne liiketoiminnalle käyttöön sekä käyttäjille, niille asiakkaille käyttöön ne teknologiset ominaisuudet. Ja se on äärimmäisen tärkeää, että se on palveluna, että se tuodaan myös äärimmäisen helposti. Ettei se

ole sitä, että sulle tuodaan joka kerta viidakossa joku uus kuvake ja tekninen ratkaisu vaan nimenomaan strategisesti mietitään, että mitä me tarvitaan, jotta pystytään vastaamaan esimerkiksi digitaalisen murroksen parempaan asiakastyytyvyyteen, nopeampaan kehitykseen ja tietoturva ja tietosuoja haasteisiin mitkä tuossa on viitattukin, sen takia niitä teknologisia ratkaisuja tuodaan ja palvelut palvelee, ehkä tuotu vähän liikaakin sen teknologian takia kun pitäisi miettiä mitkä ne palvelee ja miten ne palvelee sitä meidän yhteistä strategiaa ja visiota.

Juha: Joo, hyvä kysymys tuossa. Näen sen niin päin, että tavallaan se ehkä viraston johdolle ja toki muillekin seurattavana asiana mihin teknologia on kehittymässä. Ja tavallaan sellaisen yleisen ymmärryksen ja visionin tärkeys, että tiedetään mitkä ne tulevaisuuden muutokset on ja niiden läpikäynti. Jolloin se strategia voidaan päivittää niiden perusteella, että tuleeko siellä muutoksia vaikka tarvittaviin palveluihin. Että teknologia tulee sitten vain keino toteuttaa niitä liiketoiminnan tarpeita, että tavallaan olisi yhteinen ymmärrys talossa, minkälaisesta muutoksesta puhutaan, mitkä on tulossa. Puhutaan nyt esimerkkinä tekoälystä. Miten se vaikuttaisi nykypalveluihin ja mitkä se tulisi muuttamaan? Ja sitä kautta muodostaa sitä strategiaa ja sitten taas teknologialla toteutetaan näitä tarpeita.

Esko: Sitten tullaan oikeastaan siihen, että miksi tarvitaan laajemmin tätä niin kuin valtionhallinnon ja julkishallinnon strategia ja ehkä koko Suomen yhteiskunnan strategiaa siihen.

Henni: Miten nämä kaikki siis liittyy toisiinsa?

Esko: [naurahdus] Se on sitä yhteistä, että mietitään mitkä teknologiaa käytetään. Juha mainitsi tekoälyn, niin se on tosi iso osa, että se on tietysti paljon muutakin kuin teknologiaa, miten me sitä käytetään ja miten kulttuurisesti vastataan. Mutta juuri se, että miten me tuodaan ne teknilliset kyvykkyydet oikealla tavoin ja käytetään niitä yhdessä hyvin niin, että palvelu toimii hyvin ja myöskin seurataan sitä, kun se kehitys on niin nopeaa. Tällaisia asioita. Kuinka paljon ja missä me käytetään, julkishallinnossa tekoälyä niin se on aika tärkeä ja iso kysymys. Pitää olla kuten monesti, yhtä mieltä, että se ei voi olla niin, että toiset on toista ja toiset on toista mieltä.

Juha: Joo ja tässä varmaan aasinsiltana nämä valtionhallinnon yhteiset palvelut eli miksi me kehitetään kaikki yksittäisiä palveluita erikseen vaan miksi ei kehitetä yhdessä palveluita yhteiseen tarpeeseen. Tämä on myös valtion kannalta se strategia mitkä pitää viedä eteenpäin. Ja tässä Valtori on mielestäni suunnannäyttäjänä siinä, että me asiakkaana tuotetaan niitä tarpeita ja siten, että tällaisia palveluita me tarvittaisiin. Ja Valtori taas sitä yhteiskehittää meidän kanssa, että miten niitä voitaisiin ottaa käyttöön ja mitkä ne oikeat tarpeet niille palveluille on.

Henni: Mainitsitte tämän seurannan ja juuri puhuttiin tästä jatkuvuudesta. Niin kuinka iso palanen se seuranta no ja miten tavallaan se vaikuttaa siihen, että kuinka paljon esimerkiksi resursseja tarvitaan toteuttamaan sitä seurantaa? Mikä tavallaan toisaalta on sitä maailmanmuutosta, digitalisaatiota ja toisaalta mihin kaikki linjaukset, mihin suuntaan niitä kehitetään ja mitkä ehkä on niitä tavoitteita yhteiskunnassa ja valtionhallinnossa?

Esko: No joo siis totta kai se seurantaan menee, mutta siinä se painopiste pitäisi viedäkin enemmän, että seurataan eikä olla siten, että ollaan vanhojen Legacyjen päivittämisestä tai enemmänkin seurattaisi sitä kehitystä ja vastattaisiin niihin tarpeisiin. Että se on tietysti hyvä arvioida, että mikä se tavallaan kustannus, resurssitarve siellä on. Mutta näkisin jos me paremmin otetaan siihen seurantaan, silloin pystytään reagoimaan eikä olla niin, että sitten tulee niitä

ongelmia ja pystytään jo reagoimaan ennen kuin ne ongelmat tulee. Ja vastaamaan esimerkiksi skaalautumiseen ja huoltovarmuuden osalta, meillä on toimintakyvykkyudet niissä. Jos sattuu, meillä on toimintavat siihen vastata ja huomata se ajoissa, eikä ongelma pääse ehkä eskaloitumaan niinkään pahaksi.

Henni: Eli se on ehkä mihin tulevaisuudessa pitää panostaa entistä enemmän?

Juha: Joo, ennakoitotoiminnan merkitys korostuu siinä, että tunnistetaan mitkä ne muutokset tulee olemaan ja myös päästään keskustelemaan mikä se muutosten vaikutus on. Tarvitaanko lisää osaamista, koulutusta ja resursseja ja mihin ne kannattaa kohdentaa jos tämä liiketoimintatarve muuttuu niin nimenomaan tälle puolelle, että se tarve tulee korostumaan.

Henni: Digitaalisiin palveluihin investoidaan isosi ja mielestäni tämä oli mielenkiintosta ja kiinnostavaa kun tämä tutkimusyhtiö Gartner sanoi, että kaikki yritykset tulee olemaan teknologiayrityksiä ja kaikki budjetit IT-budjetteja tulevaisuudessa. Miltä tämä arvio kuulostaa teidän mielestä?

Esko: Itsekin tietysti Gartnerin arviota lukenut ja seurannut sitä miten. Näinhän se on, että kaikista tulee tietystä määrin teknologiayrityksiä kun tekniikkaa on kaikkialla niin kyllä se tietyllä tavalla on näin. Se tietysti, että missä määrin se on, kaikki on IT-budjettia niin ei se nyt. Nytkin se budjettihan on vaan yksi osa. Enemmän se on sitä, että tietohallinto, liiketoiminta ja kaikki oikeastaan toiminnat virastossa toimii yhteen yhä enemmän ja paremmin. Että se on meidän yhteinen budjetti. Ettei se välttämättä IT-budjetti mikä ohjaa vaan se on yhteinen budjetti.

Juha: Joo ehkä tuossa näkyy muutos siinä mielessä, että enää ei puhuta, että niin paljon erillistoiminnoista vaan nimenomaan siitä yhteistoiminnasta, että on hyvä ilmentymä siihen. Se, että onko jokainen talo teknologiatalo, no ehkä teknologia on tullut arkipäivään joka paikassa, ollaan me kuluttajia tai töissä tai näin poispäin. Että puhelimet niin poispäin, se liikkuu mukana, tekoäly on joka paikassa jo nyt ja näin poispäin. Ja käyttö laajenee, että siinä mielessä joo, teknologiabudjettia ja ollaanko teknologiataloja, kysymysmerkki. Mutta uskotaan tähän.
[naurahdus]

Henni: No kaikki yritykset, organisaatiot, ne tekee pilvimatkaa sillä omalla vauhdilla ja varmasti virastot on aika eri vaiheessa tällä hetkellä tämän pilvikehittämisen kanssa. Ja toisaalta myös se kehittämisen kulttuuri voi olla myös hyvin erilaista eri virastoissa. Ja juuri puhuttiin tästä organisaatiokulttuurimuutoksesta ja tästä kokeilukulttuurimaisesta toimintatavasta. Mikä ehkä on teidän kokemus, miten pilvipalveluiden valtavirtaistuminen on muuttanut teidän omissa organisaatioissa sitä organisaatiokulttuuria ja johtamista? Vaikka Verohallinnosta ensin.

Juha: Joo varmaan sellainen johtamisen muutos eli se, että tottakai siinä alkumatalla oli ehkä tällaisia teknisiä, yksittäisiä toteutuksia ja sitten kun pilvipalvelut on niin sanotusti yleisesti käytössä niin on ymmärretty sitä paremmin, että miten niiden käyttöä ja muutoksia tulee johtaa. Eli tavallaan tällainen perinteinen kypsyysdentason nousu siinä kokemusten kautta. Eli ymmärretään mihin pitää keskittyä paremmin, mitkä siellä toimii ehkä automaattisesti ja sitten, että kyllä meille tuli paljon kokemuksia siitä, miten vanhassa maailmassa tehtiin itse niin mitä on poistunut. Mutta myös se, että mitä siellä pilvimaailmassa pitää tehdä itse. Tämä ei varmasti ole ollut itsestäänselvyys kenellekään, että aika iso oppimismatka meillekin siinä, että minkälaisia tekemisiä tulee huomioida. Ja esimerkkinä otan näitä tietoturva-arviointien tai tietosuoja-arviointien prosessimallintamista. Se,

että miten se tehdään, mitä se vaatii ja minkälaisia henkilöresursseja siihen tarvitaan. Tämä on ihan käytännön kautta opittuja meillä.

Henni: Entä Valtionkonttori?

Esko: No kyllä se yhteistyömalli, että ne tosiaan ne rajat häilyy siitä, että jotkut toimialat oli omiaan ja siellä tehtiin omia asioita eli tietohallinnossa tehtiin ja sitten oli hallintoa, kehittämistä mitä meilläkin. Ne on ne rajat hälvenee siinä mielessä, että kaikki on sitä organisoitua sen palvelun ympärille ja sen tuotettavan, luotettavan palvelun ympärille. Ja sitten siellä on eri osaamisalueita, on tietohallinto, teknistä osaamista ja sitten liiketoiminnalle tulee se liiketoimintaosaaminen ja sitten otetaan asiakkaita, kumppaneita mukaan, tehdään yhdessä. Se on ollut se isoin, se on hämärtynyt. Meillä oli tämän koronan aikaan valtionkonttorille tuli toteutettavaksi tämä yritysten kustannustukien toteuttaminen. Siinä oikeastaan vaati sen, että muutettiin kun tehtiin tällaista kriisitukipalvelua niin piti nopeasti reagoida ja vastata siihen. Piti ihan päivittäin olla liiketoiminta ja tietohallinto yhdessä, se oikeasti muuttaa jotenkin paljon sitä, että ymmärrettiin, että pitää olla jatkuvasti kommunikoinnissa eikä sellaista, että lähetetään aina välillä sähköpostia, pidetään kuukausittain ohjausryhmiä. Ehkä se ei ole enää se malli.

Henni: No miten siinä käytännön arjessa jos miettii esimerkiksi jotain tällaista tavallista työpäivää. Puhuitte molemmat tästä yhteistyön lisääntymisestä ja se, että eri hallinnonalat ja eri yksiköt tekee aiempaa enemmän yhteistyötä, työntekijöitä eri tehtävänkuvista ehkä tekee enemmän yhteistyötä keskenään toistensa kanssa. Niin miten tämä ihan teidän arjessa näkyy? Että onko teillä tällaisia tiettyjä kokouksia näiden yhteistyöryhmien kanssa, erilaisia yhteistyöryhmiä varmasti erilaisia?

Esko: Kyllähän juuri se yhteistyöryhmien määrä, tottakai tehdään laajemmin poikkeavaa yhteistyötä. Virastot tekee todella paljon yhteistyötä, että se on äärimmäisen tärkeää. Mutta kyllä sitä kommunikointiakin on, puhutaan enemmän yhteisen liiketoiminnan kanssa, palveluita kehitetään yhdessä ja tällaisilla ketterillä malleilla, että on kokouksia ja lyhyempiä kokouksia ja yhtenä keskeisenä osana on, että on alettu tunnistaa, että se viraston toiminta on yhteistä toimintaa. Ja meillä on yhteisiä palveluita mitä kehitetään, että tunnistetaan se, että sähköpostipalvelut, kaikki käyttää niitä. Tai Teams ja muut, ne on yhteisiä ja ne toimii sellaisena yhteisenä välineenä. Samoin sitten syntynyt ehkä tiettyjä integraatiopalveluita ja muita mitä kehitetään niin se on sellainen mikä ollut iso muutos.

Juha: Joo verkostojen määrä valtionhallinnossa on lisääntynyt tosi paljon eli puhutaan nyt erilaisista ohjausryhmistä, jossa tehdään yhteistyötä nimenomaan valtionhallinnon kontekstissa ja yritetään etsiä ratkaisuja. Mutta ehkä sellainen päivittäinen muutos mikä on tullut on tämä, että jos tiedetään, että joku muu tekee vastaavankaltaista niin se joku muu kutsutaan kyllään esittelemään niitä ratkaisuja, haetaan sieltä näitä parhaita käytäntöjä suoraan sen sijaan, että lähdettäisiin itse kehittelemään. Eli tämä on mielestäni se verkoston suurin etu, että otetaan samantien yhteyttä ja yleensä saadaan aika nopeasti vaikka se tarve on vähän erilainen niin saadaan pohjaratkaisu mitä jalostaa eteenpäin. Tämä on viny tmerkittävästi eteenpäin nimenomaan tätä nopeuttamista, miten lähteä ideoimaan ja kokeilemaan.

Esko: Kyllä mitä tuossa nostettu aikaisemmin, että meillä on selkeä strategia ja visio toiminnassa, tällaista asiakaspalvelua halutaan vaikka kehittää, sitten sitä lähdetään tekemään. Se on myös sitä, että lähdetään nopeammin ehkä tekemään. On se käytötapa, otetaan pohja, tehdään palvelumuotoilua. Ja sitten tehdään siitä ensimmäinen demo niille kyvykkyyksille mitä on ja miten

aikaisempi palvelu on toteutettu niin se, että lähdetään nopeammin tekemään, sekin on sellainen muutos. Kaikki vähän, että hei, eikö me lähdetä jo tekemään sitä.

Henni: Vähän odottaa sitä hetkeä, että...

Esko: Niin, ehkä ennen ollut siten, että no pitäisikö meidän vielä vähän tutkia.

Henni: Ja suunnitella ja tehdä joku tällainen vielä taulukko, että onko tässä nyt kaikki huomioitu varmasti. [naurahtelua]

Esko: Ja käyttää se johtoryhmällä. Että sellainen muutos myös.

Juha: Ja toinen mikä on, on tämä läpinäkyvyys. Eli kerrotaan toisille avoimesti, että mitä kukakin on tekemässä. Ja sitten ehkä sellainen yksi nosto on se, että ei mietitä sitä viraston tarvetta pelkästään vaan tämä on nopeammin sellainen, että tarvittaisiinkohan tässä laajempi ratkaisu vaikka koko julkishallinnossa. Eli jos on isoja toimijoita niin se on aika nopeasti, että miksi me mietitään tätä yksin vai kehitetäänkö me yhteinen ratkaisu. Ja tämä on toinen sellainen iso säästöpotentiaali, että sen sijaan, että jokainen katsoo omasta kulmasta sitä niin mietitään ketä kaikkia tämä ratkaisu auttaisi välittömästi.

Henni: Eli ehkä enemmän tällaista rohkeampaa tiedonjakamista ja myöskin toisilta oppimista, jatkuvasti siinä arkityössä?

Juha: Kyllä ja mielestäni tämä tulee läpileikkaavana se, että myös jos toinen epäonnistunut jossain niin se ei oo epäonnistuminen vaan nimenomaan kokemus, että älkää tehkö samaa. Että me ollaan jo testattu tämä.

Henni: On tavallaan opittu siitä ja voi sitten ehkä seuraava virasto kokeilla jotain uutta, seuraavaa ratkaisua ja jakaa ehkä sitten tälle, joka kokeili sitä toista.

Esko: Se on tuonut tosi hyvin luottamusta miten eri virastojen toiminta ja kuinka paljon osaamista meillä on eri puolilla julkishallintoa, se on ollut ilo havaita sitä. Ja kyllähän se on nähty se, että digitalisaatio ja digitaalista kehitystä mitä meidän digikompassissa on tosi hienosti mainittu, että me haluamme olla digitaalisation edelläkävijä 2030 niin ei sitä saavuteta yksin. Ei yksittäinen virasto voi tehdä mitään pomppausta jonnekin vaikka kuinka hypittäis. Ei se vaan, että yhteistyöllä se saavutetaan ja sen takia on äärimmäisen tärkeää, että tehdään tätä yhteistyötä, yhteistä visiota ja strategiaa. Tehdään vahvasti yhteistyötä keskenään.

Juha: Joo ja tässä varmaan tulee myös toinen näkökulma, että tämä ei ole yhteistyö pelkästään virastojen kesken vaan tämä on näiden yritysten ja toimijoiden kanssa tämä yhteistyö. Eli he saa myös tietoja mitä muualla. Eli saatetaan yhteen eri toimijat.

Henni: Jos teidän pitäisi nyt hahmotella tulevaisuuden visiota tälle yhteistyölle liittyen pilvipalveluiden kehittämiseen niin minkälaisia toiveita teillä olisi?

Esko: Hyvä kysymys, kaikenlaisia toiveita on. Meillä on aika hyvä, ollaan Juhan kanssa molemmat valtionhallinnon pilvistrategiaryhmässä mukana ja meillä on sielläkin tiettyjä teemoja. Mutta yksi varmaan, että sitä läpinäkyvyyttä näistä yhteisistä tekemisistä, sitä on. Että on osaamiskonsortio ja

jaetaan niitä oppeja vielä selkeämmin ja tuodaan ne näkyväksi ja sitten mitä Juha nosti hyvin niin julkishallinnon ja yksityisen puolen yhteistyö niin sekä on äärimmäisen tärkeää. Pyrittäisiin tekemään Suomen yhteiskunnallisesti, että miten me tehdään mahdollisimman hyvää ja yhteistä tekemistä. Sitä kyllä kaippaa, siihen panostettaisiin paljon.

Henni: Eli tavallaan tällaisia uusia tapoja ymmärtää asiakkaita ja myös hyödyntää tietoa?

Esko: Kyllä, kyllä.

Juha: Joo ehkä tämä tällainen omien verkostojen miettiminen uudestaan. Että ihan jokaiselle, kenen kanssa tulisi tehdä yhteistyötä ja miksi en tee sitä. Ihan tällainen arkipäivän juttu. Että miksi miettiä näitä asioita yksin.

Esko: Tuli mieleen myös tämä, että ketkä tekee. Olisi vähän selkeämpää toimintaa, että sitä sisältöä, jos mietittäisiin aidosti mitä rooleja ja vastuita ja on enemmän yhdessä tehden. On tiettyjä, että Verohallinto tuottaa meille verotuksellista ja Valtionkonttori hallinnoi valtion velkaa ja eri toimialoja, Keha hoitaa ELY-keskuksia. Se on se toiminta siellä kuitenkin, mutta miten ne on yhdessä kenenkin rooli. Se on tosi paljon näkyvämpää. Jotenkin välillä hukutaan siihen, että kaikkihan nyt tietää mitä Verohallinto tekee, Valtionkonttori.

Henni: Ja ehkä oletetaan, että kaikki tietää. Ei välttämättä tiedä.

Esko: Aika harvahan tietää.

Juha: Ehkä sellainen toivetilanne se, että me ollaan päästy tässä virastokentässä eteenpäin, mutta miksei oteta koko julkishallintoa ihan samallalailla, että levitetään tätä yhteistyötoimintaa. Suomi on pieni maa ja osajia kuitenkin kohtuullisen vähän niin miten saadaan sitä yhteispanosta käyttöön.

Henni: Kiitos tosi paljon tästä juttutuokiosta, Juha ja Esko.

Esko & Juha: Kiitokset.

[musiikkia]